

מגדר ושוויון בין המינים בגיל הרך

הרציונל

סטריאוטיפים מגדריים מלווים אותנו, נשים וגברים כאחד, עוד בטרם נולדנו, ומעצבים את התנהגותנו כלפי עצמנו וכלפי זולתנו. כבר בגיל שנתיים – שלוש לילדים ולילדות יש ידע על תפקידי המינים, ובגיל ארבע-חמש כבר מוטמעות בהם אמונות סטריאוטיפיות. לפיכך מודעות מגדרית ושינוי בהתייחסות כלפי כל אחד ואחת יביאו לעיצוב תפיסות ערכיות שוויוניות בחברה כולה ויקדמו את מיצוי הפוטנציאל ואת השאיפות של שני המינים - בנים ובנות.

על הגננת מוטלת האחריות לשינוי הסביבה הלימודית ולמתן הזדמנויות שוות לשני המינים.

גננת יקרה, במסמך זה שבעה סעיפים, ובהם היבטים של התערבות בגן הילדים בנושא מגדר ושוויון בין המינים.

לגבי כל סעיף חשוב לשאול:

האם בגני מוטמעים היבטים של התערבויות אלה בתחומי העשייה החינוכית?

1. ספרות ילדים

ספרי ילדים "קלאסיים" משמרים את התפיסות הישנות לגבי תפקידים של נשים וגברים.

המטרה – ערעור על היסודות הסטריאוטיפיים המשמשים לאפיון נשים וגברים בסיפורים המוכרים לילדים.

מומלץ שבספריית הגן יהיו ספרים שבהם מוצגים גם מודלים חדשים של נשיות וגבריות, לדוגמה נשים עובדות במקצועות מגוונים כולל מהנדסות, מדעניות, נשים "חזקות" וגברים המביעים רגשות אמפתיים ומעורבות ומשתתפים במטלות הבית.

2. דימוי גוף

החברה מתייחסת אחרת לגוף של נשים ולגוף של גברים, מתוך זה נוצרות התנהגויות שונות לבנות ולבנים במרחב.

המטרה - זימון התנסויות מגוונות לבנים ולבנות ועידודם לעסוק בפעילויות שהם אינם נוהגים לבחור.

מומלץ לעודד בנות לעסוק גם בריצה, בקפיצה, בטיפוס, בזריקה, כדי לחזק את ביטחונן העצמי בתחום הגופני. כמו כן לעודד בנים לעסוק גם במשחקים תחרותיים פחות ומשתפים יותר, לפתח את היכולת שלהם לעשות שימוש נרחב יותר במשחק מילולי כהשלמה למשחק הגופני, במשא ומתן ובדמיון.

עוד מומלץ לרכז את החלוקה החד-משמעית בין מראה מקובל "של בנים" לזה "של בנות", לשבור את התפיסה של בנות בוורוד ובנים בכחול ולהפחית את ההתייחסות למראה חיצוני של בנות כגורם לחיזוקים.

3. עולם העבודה - מה אהיה כשאגדל?

מבדיקה של מקצועות שאליהם שואפים ילדים וילדות עולה כי יותר בנות שואפות למקצועות חברתיים או אמנותיים, ואילו יותר בנים שואפים למקצועות יזמיים או טכניים.

המטרה - חשיפת הילדים והילדות למודלים אחרים ומגוונים.

מומלץ לערער על התפיסות המקובלות לגבי עיסוקים של גברים ונשים על ידי מתן דוגמות מגוונות, כמו נשים מדעניות, גברים אחים (בבית חולים), לאפשר הרחבת אפשרויות וחלומות לעתיד הרחוק גם לבנים וגם לבנות. חשוב גם שהסביבות החינוכיות ישקפו מגוון זה.

4. מרחב הגן

בגן מתקיימת חלוקה לא-מודעת לאזורים "ששייכים" לבנים שבנות ממעטות יחסית לשחק ולשהות בהם, ואזורים אחרים "ששייכים" לבנות שבנים משחקים בהם רק לעתים רחוקות.

המטרה - ערעור החלוקה בין סוגי משחק "של בנים" ו-"של בנות" בחצר הגן ובמרחב הגן.

מומלץ להציע לבנות לשחק במרחבים גדולים, בפינת קוביות וכדומה, ולבנים - בפינת בובות.

5. השפה

שפה יוצרת מציאות ומבנה אותה.

המטרה – פיתוח חשיבה ביקורתית על העברית שבה השימוש בצורות הזכר מתייחס גם לנשים.

מומלץ לפנות אל הילדים ואל הילדות בצורת רבים ורבות לסירוגין, או בצורות ניטרליות (גוף ראשון רבים "אנחנו", שם פועל, ציווי) בשילוב ההסבר כי התייחסות שוויונית בשפה מדגישה את העובדה כי כולם חשובים באותה המידה.

6. חגים

המטרה - מתן לגיטימציה לשונות ולגיוון בדרכים שבהן חוגגים הילדים והילדות (הבאים ממשפחות שונות) את החגים ואת קבלת השבת.

מומלץ להדגיש את סיפורן הנפלא של הנשים הגיבורות בנוסף לסיפורי הגברים, ולעצב את הסביבה החינוכית כך שיהיו ייצוגים גם למנהיגים וגם למנהיגות הקשורים לחגים ולמועדי השנה.

7. יום המשפחה

המטרה - חשיפת הילדים והילדות לסוגים שונים של משפחות (משפחה מרובת ילדים, משפחה ללא ילדים, משפחה חד הורית, משפחה מורחבת, משפחה שחיה בפיצול וכד').

מומלץ לשבור סטריאוטיפים הקשורים בחלוקת תפקידים במשפחה, ולעצב את הסביבה החינוכית כך שיהיו ייצוגים שונים למשפחות ולתפקידים במשפחה.